

MAGYARÁG

1939. Junie 15

VIII. No. 164

1 lei

Tulajdonos és felelős kiadó:

ÖZV. PÁSZTOR EDÉNE

Alapította: **PÁSZTOR EDE**

Felelős szerkesztő:

Dr. ZOLTÁN JENŐ

Bejegyezte: Tribunalul Bihor Ordonanța No. 15—1933. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, Piața Mihai Viteazul Viteazul 4.

Az angol-török szerződés kérdését, valamint a jugoszláv kérdést tisztázza Gafencu külügyminiszter Ankarában

Bukarest, június 13. Gafencu román külügyminiszter két óras megbeszélést folytatott Ankarában a török külügyminiszterrel. A megbeszélések alkalmával érintették az angol-

török szerződés kérdését és e

tekintetben Gafencu ismertette a kormány álláspontját. — Ugyancsak tisztázták Jugoszlávia helyzetét a balkán paktum

ra való tekintettel. Az újabb jelentések szerint a külügyminiszter 4 napot tölt Athenben mint agörög kormány vendége.

Erőszakra erőszakkal felelünk - mondotta Halifax a lordok házában

London, június 13. A felsőház hétfőn folytatta a megkezdett külpolitikai vitát. A felszólalásokra Halifax külügyminiszter válaszolt, többek között a következőket mondotta:

— Az Oroszországgal folyó tárgyalások elvi kérdéseiről nem vitatkozhatom, mert ez csak elméleti vita volna, hiszen a kormány már leszögezte álláspontját és azon nem áll módjában változtatni. Rövidesen újból megindulnak a tárgyalások az orosz kormánnyal Moszkvában, ahova Strang szerdán reggel érkezik meg. Ha az erőszakot és a hatalmat csak arra használják fel, hogy megsemmisítsék és eltiporják azt, ami számunkra értéket jelent, akkor fel kell készülni arra, hogy erőszakkal felelünk az erőszakra.

Az angol kormány által vállalt valamennyi kötelezettséget nyilvánosságra fogjuk hozni. Szem előtt tartjuk a gyarmati kérdést, noha e kérdésben tanúsított szenvedélyes német hang semmit sem segített a helyzeten, sőt a zavart csak növelte az, hogy a gyarmatok visszaadását kizárólag területi kérdésnek tekintik. A danzigi kényes probléma sok mérséklést és óvatosságot igényel, nehogy elkerülhetetlen bonyodalmak támadjanak. Az angol kormány felfogása szerint, a Danzig és Lengyelország közötti vitát el lehetne és el kellene békés uton intézni, de ha megkísérelnék e kérdés erősz

kos megoldását s ez a megoldás veszélyeztetné Lengyelország függetlenségét, akkor — menhetetlenül általános tüzvést idéznének elő, melybe Anglia is beleavatkozna. „Az

angol nép ma erőteljesebb és egységesebb, mint 1914-ben.”

Végül Halifax kijelentette, hogy a világ keresztutra ért és az elkövetkezendő hetek döntő fontosságúak lesznek.

IORGA királyi tanácsos levélben adott felvilágosítást Maniunak és társainak a jogszerűen szenátor-ság gyakorlásának feltételeiről

Bucuresti, június 13. Iorga királyi tanácsos, a szenátus elnöke levelet intézett Maniu Gyulához, Lupuhoz, B. Sassuhoz, Grigore Iunianhoz, Ion Michalachehoz, Aurel Dobrescuhoz és G. Gheorghescuhoz. A levél szövege a következő: „Tudomást szerezve arról, hogy az előző törvényhozásból levezetett joguknál fogva, Ön jelentkezett, hogy résztvegyen a szenátus munkájában, sietek felhívni figyelmét arra, hogy ennek a jognak gyakorlása a törvényben előírt következő két feltételhez van kötve:

1. A törvényben előírt minta szerinti eskü letétele.

2. A törvényes intézkedésekben ugyancsak előírt egyenruha viselése.

Ellenkező esetben a szenátus új szabályzata, amelyet a keddi ülésen terjesztenek a szenátus elé, a mandátum elvesztését vonja maga után.

— Amint kétszer is a nyilvánosság előtt kijelentettem,

azt óhajtom, hogy Önöknek a tárgyalásokon való részvétele megadja számunkra mindazt, amit az Önök hazafiságától, tekinélyétől és tapasztalataitól

várunk.

Kérem, fogadja különös nagyrabecsülésem kifejezését. Aláírva: Iorga, a szenátus elnöke.

Egyelőre nem olvasztják be a német birodalmába a volt Csehszlovákiát

Berlin, június 13. A német gazdasági minisztérium alapos vizsgálat alá vette gazdasági viszonyát az elfoglalt Cseh- és Morvaországot illetően. A gazdasági minisztérium javaslata

értelmében a német birodalmi kormány úgy döntött, hogy a cseh-morva protektorátust vámpolitikai szempontból tovább intézkedésig, mint külön területet kezelik.

Olaszország kényszeríti az USA-t arra, hogy elismerje az albán hódítást

Newyork, június 13. A new-yorki sajtó azt az érdekes hírt közli, hogy az amerikai külügyi hivatal az albán hatóságok megkeresését és közölték, hogy Albánia területén a diplomáciai képviselőknek meg-

szűnt a területen kivüliség joga. Ennek értelmében Hull külügyi államtitkár utasította az albániai amerikai konzulátus személyzetét, hogy azonnal hagyja el Albániát.

JOSEFINE BAKER

16 magyar lányt vitt ki Argentínába

Olyan tiatalok voltak, hogy a hatóság nem engedélyezte fellépésüket

A Paris Midi feltűnő eseményről ad hírt. Buenos-Ayresi távirat alapján azt írja, hogy az argentin főváros szórakozni vágyó közönsége egy régóta várt attrakciótól esett el: a rendőrség nem engedélyezte Josefina Baker tizenhat fiatal magyar leányból álló társulatának fellépését.

Buenos-Ayres európai mintára berendezett tánclokáljai, bárjai és szórakozó helyei a változatosnál-változatosabb műsorszámokkal kedveskednek a mulatni vágyó, Európától ide szakadt polgároknak és a tüzesvérű bennszülötteknek. — Még ezek között a látványos műsorszámok között is külön csemegének ígérkezett Josefina Baker világhírű néger táncosnő és társulatának fellépése a Casino mulatóban. Már hetekkel ezelőtt hatalmas reklámok harangozták be a néger táncosnő és társulatának jövetelét. Az éjszakai szórakozások ingyencei jólesően legeltették szemüket annak a tizenhat szép, fiatal magyar leánynak a képén, akik Josefina Baker társulatának görlejeként szerepeltek.

Azaz csak szerepeltek volna, ha nem lép közbe a buenos-ayresi rendőrség, mely bizony nem valami elnéző, különösen akkor nem, amikor fiatal leányoknak színpadon, vagy mulatóhelyeken való fellépéséről van szó. Az argentin törvények ugyanis megtiltják, illetve szülei beleegyezéséhez kötik a 24 éven aluli fiatal leányok efféle szereplését.

Igy történt, hogy alig érkezett meg Josefina Baker a magyar leányokkal, azonnal a rendőrfőnökségre idézték az egész társulatot.

— Van-e szülei beleegyezésük, hogy mulatóhelyen felléphetnek? — fordult a rendőrfőnök a lányokhoz.

— Nincs — felelték szinte

kórusban a társulat tagjai — eszünkbe sem jutott, hogy ilyesmire szükség volna.

— Akkor kénytelen vagyok fellépésüket megtiltani — hangzott a rendőrfőnök megmáshatatlán határozata — igazán sajnálom.

A fiatal leányok ennél fogva kénytelenek lesznek a napokban újra hajóra szállani és visszatérni Európába. Az argentin rendőrség női detektívét adott melléjük kísérről, hogy ez ügyben tengeri útjukon a fiatalok ténetszőkre.

Leszurta 11 éves szolgálégényét a községi bíró felesége

A büntetőtábla gondatlanságból okozott emberölés címén 2 havi fogházra ítélte

Nagyvárad, június 13. — A múlt év szeptemberében megírázó tragédia hozta izgalomba a szatmármegyei Culcea község lakosságát. A hír szerint — amely végig futott a községen — Medan Mária 23 éves asszony — a községi bíró felesége — konyhakéssel leszurta Chira Eftimie 11 éves szolgálégényét, aki néhány percre rá meghalt. A fiatal asszonyt letartóztatták és szándékos — de nem előre megfontolt szándékkal elkövetett — emberölés címén vád alá helyezték.

Medan Mária az első perctől kezdve tagadja a terhére rótt bűncselekményt és elbeszélése szerint a fiatal szolgálégény szerencsétlenség áldozata lett.

Vasárnap délelőtt a házbeli — férje és kisgyermek — templomba mentek. Ő egyedül maradt otthon a kis szolgálégénnyel, aki eléje lépett és azt kérte, hogy foldozza meg az ingét. Az asszony tekintve, hogy vasárnap volt, megtagadta a kérést, a kisgyerek azonban tovább erőszakoskodott. Közelébe ment és dulakodni akart vele. A fiatal asszony megbotlott s mivel akkor nyolcadik hónapos áldott állapotban volt — nem tudta megőrizni egyen

súlyát s előre esett. Magával rántotta azonban a kisfiút is, aki alája került, a kezében lévő konyhakés pedig beleszuródott a kisfiú testébe. Utána mindketten felkeltek, az első pillanatban nem is vették észre, hogy milyen súlyos szerencsétlenség történt. A szolgálégény kiment az udvarra, ott azonban, mintegy harminc lépés után összeesett és meghalt.

A fiatal asszonyt a súlyos vád alapján letartóztatták, később azonban — előrehaladott állapotára való tekintettel — szabadlábra helyezték.

Az ügy tegnap került a büntető tábla elé. A fiatal asszony időközben világrahozta gyermekét és a tárgyaláson hat hónapos gyermekével a karján jelent meg. A vádlott és kisgyermek — a perrendtartásának előírása szerint — az elkülönített boxban foglaltak helyet. A kisgyerek nagy szemekkel nézett szíjjel a teremben és csendalkozni látszott, hogy kerül a vádlottak padjára — hiszen ártatlanságáról a szigorú bírák is meg voltak győződve. Azonban öntudatosan vállalta a hálátlan szerepet és mit sem törődve a külvilággal elégedetten táplálkozott.

Medan Mária ugyanugy ad-

Saját termésű FAJBOROK

kisüsti pálinkák olcsó árban
1 liter jó asztali bor 10 Lei
6 . véteimél 9 Lei

Marghitai Uradalom borieakata
Piața Mihai Viteazul 1. ücsnl pa o a

200 házat döntött romba a vihar. (Newyork.) Az USA területén vasárnap pusztító vihar vonult végig, Illinois államban a vihar következtében 200 ház omlott össze, számos lakó megsérült. Jacksonville-ben több ember életét veszítette.

ta elő a történeteket, mint a vizsgálat során. A tanúk vallásos, jó asszonynak ismerik a vádlottat, aki nem gyűlölte a fiatal gyereket és nem tartják képesnek gyilkosság elkövetésére.

A vádlott képviselőjében dr. Rata Andrei azt fejtegette, hogy ölési szándék nem volt és ilyesmi a vizsgálat során sem bizonyosodott be. — Az ügyész szándékos emberölés címen kérte az asszony elítélését.

A büntető tábla nem látta bebizonyítottának a szándékos emberölés büntetését és gondatlanságból okozott emberölés büntetésében mondotta ki bűnösnek Medan Mária. Ezért két hónapi fogházra és 3000 lei kártérítésre ítélték. A büntetésből egy hónap vizsgálati fogságot beszámítanak. Medan Mária szabadlábra helyezték.

A volt városi szállótelep mellett (Str. Stroiescu), a nagyállomástól alig 5 percrenyire, több, ház építésére is kiválóan alkalmas földterület eladó. Értekezni a tulajdonosnál d. e. 8—10-ig Str. Franceză 12

Julius 1-től érvényüket veszti a munkakönyvet helyettesítő „adeverințăk”

Mindenki vegye át munka- vagy mesterkönyvét

Nagyvárad, június 13. — A nagyvárad munkügyi főfelügyelőség az érdekeltek tudomására hozza, hogy az 1939. január 1-ig a nagyvárad munkakamarához munka-, mesterkönyv és iparigazolvány iránt benyújtott

kérvények elintézését nyertek.

A biharmegyeiek a nagyvárad, a szilágymegyeiek a zilahi munkakamaránál vehetők át.

A munkügyi felügyelőség felhívja az érdekelteket, hogy azonnal jelentkezzenek igazol-

ványaik átvétele végett, mert az ideiglenes „adeverință”-k 1939. július 1-én elvesztik érvényüket.

Julius 1 után azokat, akiknek birtokában csak „adeverință” lesz kontároknak fogják minősíteni.

„Stat könyv”

személyzeti adóhoz, ügyvédi, orvosi, házi alkalmazottak, nevelők stb

részére kapható

Pásztor Ede cagnél

Oradea, Piața Mihai Viteazul 4. szám. — Telefon 2800.

kot, akivel az egészet megbeszélte. A rendőrtiszt szemének intésére elengedte Dillinger karját és két lépést oldalra húzódott.

Abban a pillanatban megszólalt a rendőrségi kézi gépfegyver és Dillinger szitává lőtt teste holtan bukkott az aszfalton képződött vértócsába.

Az árulás után a vörös ruhás asszonynak Amerikában nem volt maradása. Fél a gengszterek bosszujától és a rendőrség segítségével eljutott Newyorkig, ahol hajóra szállt.

Cumpanasne egy darabig Párisban élt, majd hazajött a Bánságba és megkereste a férjét, válni akart, hogy a multal megszakitson minden köteleket.

Cumpanas Gheorghet megtalálta Nagykomlóson, ahol az napszámoskodott. Mikor meghallotta, miről van szó, kijelentette, hogy nem válik. Dillinger egykori barátja még néhányszor próbálkozott megállapodni Cumpanassal, pénzt is ígért neki, de hiába. Az asszony akkor Temesvárra jött, itt élő rokonaihoz hívatta Cumpanaszt és azok segítségével akarta férjét, aki hosszú idő óta már csak névleg volt az, megpuhítani. Nem sikerült.

Erre dühösen elutazott. Alkólólag Bucurestiben van jelenleg, ahol az éjszakai lokálokban látható.

Cumpanas Gheorghe nem tért vissza Nagykomlóra. Oda haza sokat bosszantották a feleségével. A városban nem ismerték. Itt napszámoskodott. Pár év óta egyre kevesebbet keresett, teljesen legyengült az éhezéstől. Április 24-én a piactéren összeesett.

Cumpanas Anna pedig özvegy lett. Vajjon mikor értesül róla?

— Iparos hírek. Az építőiparosok szövetsége közli tagjaival, hogy a Munkakamarák központjától a következő felhívást kapta: 1. A Keresk. és Iparkamara Sibiuba július 23-tól aug. 13-ig tartja hetedik mintavásárát. Sulyt kívánnak fektetni arra, hogy azon az ország kisiparosai demonstratív módon vegyenek részt. Éppen ezért a nagyiparhoz viszonyítva féláru díjakat állapítanak meg. Résztvenni óhajtok sürgősen közölnék ezt az Építőiparosok Szövetségével. — 2. A francia kereskedelmi konzulátus felhívásban közli, hogy Nizzában június 16-tól 19-ig hatodik nemzetközi kisiparos kongresszusát tartja. A nemzetközi kisiparosokat közösen érdeklő tárgysorozattal. Kedvezményes elszállásolásra a rendezőség gondoskodik, sőt a kiküldött delegáció vezetőjét díjmentesen vendégül látja a kongresszus tartama alatt. Elnökség.

Bertrand de Jouvenel szenzációs cikke a hitleri propaganda erejéről.

Danzigban nem szabad győzniök Hitlerének

Bertrand de Jouvenol francia közíró érdekes cikkeket írt a Revue de Paris hasábjain, „Hitler titka” címmel, amelyet kivonatolva alább közlünk.

Hitler egész titka a Clausewitz-féle formulában rejlik, amely így hangzik: „Hogy ellenfelünket legyőzhessük erőnket az ellenfél ellenállásához kell mérnünk. Az ellenállás pedig két tényező összetevődéséből áll: a rendelkezésre álló eszközök nagyságából és az akaraterő inienziálásából.

Vegyük például az Ausztriával szembeni eljárását Németországnak. Az első Anschluss-kísérlet 1934. július 25-én történt. Ausztria ebben az időben az ellenálláshoz szükséges eszközök tekintetében nagyon gyenge lábon állt. De Dolfuss kancellárt, aki jelentékeny ellenállási akaraterővel rendelkezik, elteszik láb alól. Dolfuss halálával a kancellária áruló urai, valamint a III. Birodalom csapatai szabadon mozoghatnak majd. De ebben a jelentős pillanatban megjelennek az olasz divíziók a Brenneren. Vagyis: egy „ellenállási eszközökkel” rendelkező hatalom bizonyos ellenállási akaraterőt fejezett ki.

1938. márciusában Hitler megismétli kísérletét. — A rendelkezésre álló eszközök nagyságának tekintetében még nagyobb az eltérés a III. Birodalom és Ausztria között, mint 1934-ben. Schuschnigg, a berchtesgadeni találkozótól megrendítve, nem rendelkezik annyi ellenállási képességgel, mint Dolfuss. És ami a döntő: azok az államok, amelyek kezében erős ellenállási eszközök vannak, semmi ellenállási akaratot nem mutatnak.

Hogy a háború kimenetele mennyire függ az akaraterőtől és ebből kifolyólag a megfelelő propagandától, az Hitler azon véleményében is megnyilvánul, hogy a háborút a központi hatalmak azért veszítették el, mert az ententének sokkal fejlettebb volt a propagandája.

Vegyük ismét a jelenlegi német-lengyel konfliktust. Alkalmazzuk a jelenlegi helyzetben a hitleri stratégiát és próbáljuk felállítani a Lengyelország elleni kampány sémáját.

A Führer egy határozott ütéssel kezdte: követeléseket állított fel. Visszaautasították őket. De Anglia és Franciaország siettek tudtul adni, hogy készek Lengyelországot ellenállásában megsegíteni. De Hitler e hirtelen megsegítési nyilatkozatok cseppet sem bántották. Hiszen szerinte az előálló helyzet nemcsak Lengyelország összetörésében lesz segítségére, hanem sulyos diplomáciai kudarcot is fog jelen-

teni Anglia és Franciaország számára.

Tegyük fel, hogy a német-lengyel viszony rosszabbodik, hogy a német fávíráti ügynökök mind gyakrabban közölnek majd olyan híreket, amelyben a német kisebbség tarthatatlan helyzetéről számolnak be Lengyelországban, erre a náci sajtó felemeli hangját és a fegyveres konfliktus máris elkerülhetetlennek látszik.

Ebben az esetben azonban Hitler arra számít, hogy a demokrata országokban olyan politikusok fognak megszólalni, akik majd szót emelnek amellett, hogy Danzig tulajdonképpen tiszta német lakosságú város és mégiscsak hallatlan, hogy Németország testét a lengyel árok szétválassa. „Hát ezért — fogják majd mondani (és a sajtóban terjesztetni — akarnak annyi millió embert feláldozni?” Párisban vagy Londonban az egysé-

ges akaratot így majd sikerül megtörni. Németország pedig megnyeri Danzigot és a Korridort. De ennél is többet kapna ez esetben. Románia, Görögország és Törökország, akik a francia-angol támaszban bíznak, elveszítvén bizalmukat, Németország karjai közé vevnék magukat.

A közvetlen győzelem nem nagy. De óriási következményekben. Lengyelország demoralizálása, a francia-angol koalíció felbomlása, a két nyugati demokrácia elszigetelődése, a kik aztán keserűen egymást okolhatnák a történeleért.

Az itt elmondottak egyelőre csak hipotézis, de amely nagyjában illusztrálja a hitleri stratégiát. (és amelyet bekövetkező tények beállítva hallottam április 20-án Berlinben.)

Mindenesetre érdekes bizonyos fényt vetni ellenfeleink játékára.

„MEGCSÓKOLOM A SZEMÉT”

A tánc közben elsütött szerelmi vallomás a járásbíró szerint sértés a törvényszék szerint — bók

Nagyvárad, június 13. A bálteremben kezdődött és a bíróságon végződött. Az első pillanatban senki sem sejtette, — hogy büntügyi eljárás lesz belőle, sem a sértett, sem a „sértegető”. Azután kialakult. Miután a bíróság bölcs döntéssel pontot tett a történet végére.

Mint említettük, a bálteremben kezdődött, ahol akkor már javában állt a bál. Itt szó rakozott egy állami tisztviselő a feleségével és ott mulatott a tisztviselő egy relettése is. A magasabb rangú tisztviselő figyelmével tüntette ki a fiatal asszonyt és több ízben felkérte táncolni. Már jóval éjfél után volt, a szupé-csárdást már eltáncolták, amikor a magasabb rangú tisztviselő ismét felkérte fiatalabb kollegája feleségét. A zene egy andalító tangót játszott és most már nem lehet megállapítani, hogy az érzéki tangó az elfogyasztott ital, vagy a táncosnő szép szemének hatására-e, de a tisztviselő közel hajolt táncosnőjéhez és a hajába suttogta:

— Megcsókolom a szemét.

A dzsezz utolsó akkordjai hatásos aláfestést szolgáltatottak az udvarló duruzsolásához. Még tettek néhány lépést, aztán elhallgatott a zene és a táncos helyére vezette partnernőjét.

Másnapra azonban — miután a mámor elszállt — a tá-

tal asszonynak eszébe jutottak táncosa szavai és éktelenül felháborodott. Sulyosan sértve érezte magát. — Elhatározta, hogy elégtételt szerez csorbát szenvedett becsületéért.

Minden uton és minden módon elégtételt követelt. Feljelentette táncpartnerét a felettes hatóságainál és becsület-sértés címén keresetet indított ellene a bíróságon. A járásbíró a feljelentés alapján bünsnek mondta ki a tisztviselőt és 2000 lei pénzbírságra ítélte. Az ítélet végrehajtását azonban elfüggesztették.

Az ítélet ellen úgy a vádlott, mint a felperes felebezést jelentett be. Így kerül az ügy a törvényszék elé. A vádlott képviseletében dr. Kalas László ügyvéd azzal védekezett, hogy a tisztviselő nem „sértő szándékkal” mondta az inkriminált szavakat. — Hogy ez mennyire nem volt sértés azt igazolja az is, hogy az asszonynak sem találta annak nyugodtan tovább táncolt vele és csak másnap jutott eszébe, hogy sértve érzi magát. A törvényszék ezen az alapon szintén úgy találta, hogy a bóknak szánt szavakat sértő szándék nélkül mondták és ezért a duruzsoló tisztviselőt felmentette a vád és következményei alól.

A VILÁGKATASZTRÓFA ÁRNYÉKÁBAN MEG- TÉRT AZ EMBERISÉG?

A mozikban komolyabb filmek, a könyvkereskedésekben a komolyabb tárgyú könyvek iránt érdeklődik a közönség

A közhangulatnak nincs kifejezőbb értékmérője, mint a két legnépszerűbb szórakozási alkalom: a mozi és a könyv. Mindkettő lehet az önfelettség ópiuma és az önfejlesztés leg-

nemesebb eszköze. És a mozis és a könyves azt mondják: az emberek ma nem ópiumot, hanem szellemi és lelki fejlődést akarnak.

kölcsönkönyvtári könyveket olvasnak. Valamikor azt neveztük bibliofilnek, aki egy-egy ritkább, értékesebb könyvet különlegesen finom kiadásban, nyomott bőrkötésben vásárolt meg, ma az a bibliofil, aki egyáltalában megvesz egy könyvet.

— De hogy mi érdekli az embereket? Ezt megíthatja, ha a könyveskirakatokat megnézi. Figyelje meg, mennyire háttérbe szorulnak az egykor sztar pengősök, félpengősök, gongok, sárgák, kékek, világvárosiak és egyéb bűnügyi és szentimentális könyvek. Kurts Mehler-fajta évek óta alig jelenik meg. Ellenben nem tudnak eleget kihozni Zweigből, Werfelből és a többi biográfusból. Az emberek meg akarják ismerni a múlt nagy szíri lemeit, a múlt nagy szíri áramlatait. De biztos sikere van minden olyan könyvnek is amely bármilyen apróhíró orvosi témákkal foglalkozik, legyen az regény, vagy is-

meretterjesztő forma. A technika különböző ágaihoz népszerűsítése is igen keresett, sőt már az elvont tudományok ismertetése, mint a Cuperus könyvek is, kelendők.

— Ezek mellett aztán regény legyen a talpán, amely a feltűnik. Az embereknek ma már nem mesék kellene, hanem a realitás és csodálatos képpen az optimista realitás. A tudás, a szépség, az ismeretek. Lehet, hogy ez a deudálásba feledkezés is egy fajta narkotikum, de feltétlenül a legnemesebb fajta.

— A pesszimizmus csak egyetlen téren nyilatkozik meg: nem lehet annyi kíváncsi szakkönyvet nyomtatni, hogy mind el ne fogyjon. Dehát — teszi hozzá a könyvkereskedő némi iróniával — ez is optimizmus. Az emberek remélik, hogy megfuthatnak a jövőtől. És legfőképpen, Istent, legfőképpen tanultak egy kis földrajzot is...

Szóval a megpróbáltatások napjaiban fejlődünk, nemese-
dünk. — Különböző vagyunk, mint husz évvel ezelőtt, ha befeledkezünk valamibe, inkább a szépségbe és igazba akarunk feledkezni, mint a holdfényes epedésekbe és vérrel fröcskölő borzalmakba.

Igen, lehet, hogy egészen egyszerűen, egészséges emberi rövidlátással (vagy prófétai megérzéssel?) nem tudunk és nem akarunk hinni abban, hogy a jövő tényleg oly sötét.

Révész Gyula.

Csak a nívós gondolkozásra készítő filmek jelentenek ma kasszasikert

A mozis például ezt mondja:

— Mozis voltam a háboru utáni időkben is. Emlékszem az akkori bombasikerekre: a Fehérőgő Alarcra, a Cesarinára, a Tenger rémére, a Fejnélküli lovasra és a többiekre. Csupa zaklatott izgalom, vagy holdfényes romantika volt egytől-egyig. Ez kellett, ezt falták az emberek heteken keresztül. Jó világ volt a mozi-üzletembernek, de kegyetlenül rossz a mozisnak, aki egy kicsit népművelőnek is érezte magát.

— Ma fordítva van. Letűntek a nagy epedések, a durrogó, vértől csepegő bűnügyi filmek, de még a könnyed, dalamos, feületesen kedves film-operetteknek is befelelgett. Ha itt-ott vetítünk is ilyesmit, ez csak kényszer, de nem üzlet többé. Az embereket nem érdeklik.

— Az embereket ma a Pasceur, az Édes Anyaföld, vagy ha zenésfilmről van szó, csak az igazán komoly és nívós muzsika érdekli. Ezzel ma is meg lehet tölteni a legnagyobb mozi nézőterét is. Az embereknek ma izlésük van és kritikájuk. Ami a mozisnak, mint üzletembernek nem jó. Mert könnyebb száz giccses produkálni, mint egy remekművet. De a mozisnak, aki maga is igényekkel bíró kultúremler, nemcsak szórakozási iparos, igen jól esik.

— És még valami. Az emberek ma is szeretnek sirni és nevetni. De nem sirnak többé szegény árva lánykák a viharban és nem nevetnek a szeppanhabos torta jóízű elfogyasztásán. Sirnak és nevetnek, ha nagy emberi tragédiákat vagy szellemes ötleteket látnak és főleg, meghatottan sirna kés neveinek, ha ezeket a szellemes ötleteket a jövő reményei, a gyermekek által éljük és főleg neveinek, ha a nagy emberi tragédiák apróságokat sujtanak. Ez a magyarázata annak, hogy Shirley Temple a Mickey Rooneyk váltották fel.

— Igen, az emberek kezdik

érteni és érezni a gyermeket. A halálfélelem pillanataiban reménykedni akarnak és ha már a jelenben nem reménykedhetnek, hogy remélnék a jövőben...

Es az emberek a földrajz iránt érdeklődnek

A könyves is valami hasonlót mond, bár az első szava panasz:

— Én nem vagyok mérvadó abban, hogy az emberek mit olvasnak ma. Ha így teszi a kérdést, csak azt válaszolhatom, hogy az emberek ma

Nyomorultul és elhagyot- tan meghalt a temesvári kórházban Cumpanas Gheorghe

Dillinger amerikai gangsterkirály barát-
nőjének, — a vörös ruhás nőnek a férje

A temesvári anyakönyvi hivatal halálozási anyakönyvébe tegnap bejegyezték, hogy meghalt Cumpanas Gheorghe 52 esztendősnapszamos. A kórházban lehelte ki lelkét. Abba a rovatba, amely az elhaltak hozzátartozóit tünteti fel, beírták, hogy a felesége, született Bugariu Anna, ismeretlen helyen tartózkodik.

E néhány sor mögött izgalmas életregény húzódik meg, amelyről évek előtt az egész világon beszéltek.

Nem Cumpanas Gheorghe volt a nevezetes személy, hanem a felesége, szül. Bugariu Anna. Az asszony volt ugyanis a hírhedt vörösruhás hölgy,

Dillinger amerikai gangsterkirály barát-nője és árulója.

Cumpanas Gheorghe a bányászati Nagykömlös községben született. Már javakorabeli legény volt, amikor megismerkedett a Nyeréből származó Bugariu Annával. A faluban nem

volt szebb leány nála és mivel Cumpanas is délceg legény volt, hamarosan egymásba szerettek és a világháboru előtti években házasságot kötöttek.

A fiatalasszony azonban kívágyott az egyszerű falusi életből. Rábirta a férjét, vándoroljanak ki Amerikába.

Közvetlenül a háboru előtt áthajóztak az Océánon és meg sem állottak Csikágóig, ahol azonban elváltak és Cumpanas hazatért.

Bugariu Anna hamarosan ismeret jött a csikágói alvilágban. Nagyon sokat keresett. A legdivatosabb ruhákban járt és autója is volt.

Dillinger, a szeszcsempész banda vezére, aki időnként ellenőrizte a titkos lebujsokat, egy alkalommal bevetődött az asszony által vezetett helyiségbe. Mindent rendben talált, de leginkább az asszonyt, aki megtetszett neki.

Ettől kezdve éjjelente megfordult a helyiségben. Közte és az asszony között

barátság, majd szerelem fejlődött ki.

Cumpanasné otthagytta a lebujs és ezután állandóan Dillinger mellett volt, akinek a kedvéért kizárólag piros színű ruhákat hordott és ez hozta meg neki a vörös ruhás hölgy elnevezését. Dillinger nemcsak szerető asszonyt kapott benne, hanem remek tanácsadót is. Mert Cumpansnének sok érzéke volt az üzlet és a csempészet iránt.

Igen ám, csakhogy az asszony kémeitől megtudta, hogy Dillinger olyankor, amikor üzleti uton van egyedül, más nőkre is tekint. Ez felkellette benne a féltékenység ördögét.

Besugta a rendőrségnek, hogy Dillingerrel az egyik mozi délutáni előadásán vesz részt és utána karanfogva jön ki vele.

Dillinger vígan jött ki a moziból. Cumpanas Anna, aki karanfogva haladt vele, hamarosan észrevette a polgári ruhába öltözött rendőrpáncsuo-

Magával rántotta a halálba négy gyermekét a szeren- csétlenül járt anya

Páris, június 13. A Szajna torkolatánál, Rouen közelében, borzalmas szerencsétlen-
ség történt. Egy ember feleségével és négy gyermekével csónakon kiment a tengerre,
hogy meggyújtja a Minoza nevű világítóhajó jelző lámpáját. Amikor át akartak szállani
a világító hajóra, az asszony a vízbe esett és magával rántotta két gyermekét is. A férfi
utánuk vetette magát, de mind a négyen a vízbe fulladtak. A bárkát a másik két gyer-
mekkel együtt elsodorta a hullámszél, de sikerült őket megmenteni.

Egy ezrelékkal drágult a meg- élhetés május hónapban

Olcsóbbodtak az élelmiszerek, drágultak az egyéb közszükségleti cikkek

Bucuresti, június 13. A hi-
vatalos májusi árfelvételek sze-
rint május hónapban újabb —
közel egy ezrelékes — drágu-
lást mutat a megélhetési in-
dex, aminek főleg az az oka,
hogy az egyéb közszükségleti
cikkek, főleg a ruhaneműek
ára tovább emelkedett, viszont
az élelmiszerárak olcsóbbodtak

Az élelmiszerárak csökkenése
átlagban három ezrelékes, a
ruhaneműek és más szükségle-
ti cikkek drágulása viszont —
több mint négy ezrelékes.

Az Argus indexe szerint —
1916 augusztusához viszonyítva
— az általános létfenntartási
indexszám 4017 az április végi
4014-el szemben, ami közel

egy ezrelékes drágulást jelent.
Az élelmiszerek indexe 3725 az
április végi 3734-gyel szemben,
ami közel három százalékos ol-
csóbbodásnak felel meg. A ru-
házi cikkek indexe 4505 az
előző havi 4489-el szemben,
ami több mint négy ezrelékes
áremelkedésnek felel meg.

Meg akarta fojtani vadházastársát ~ majd többelőtte magát

Rémdráma egy buzăui sőtörőlakásban

Váradi vonatkozású családi
drámát jelentenek Buzăuból.
Dumitru Untea buzăui sófför
négy év óta vadházasságban
élt Silvia Drenea-val, de né-
hány héttel ezelőtt Váradra
jött, ahol az iszapfuvarozásnál
nyert elhelyezkedést. Itt meg-
ismerkedett egy fiatal leánnyal
akibe beleszeretett és akit el
is jegyzett. Az eset vadházas-
társa fülébe jutott.

Tegnapelőtt a sófför egy fu-
var fáért visszament Buzăuba
és találkozott vadházastársával
és annak apjával, akik meghiv-
ták magukhoz.

Másnap reggel a kocsí kísé-
rője odament, hogy vissza-
induljon a sófförrel, de ami-
kor belépett a házba, meg-
döbbenő látvány tárult elé.
A küszöbön vérbefagyva,
szétrocsolt fejjel holtan fe-
kült Silvia Drenea, az egyik
ágyban pedig, nyaka köré te-
kert kendővel, eszméletlenül
fekült a sófför.

A kísérő azonnal autójába
emelte az eszméletlen sóffört
és kórházba szállította, de Un-
tea csak késő délután tért any-
nyira magához, hogy elmond-
hatta a történeteket. Eszerint
vadházastársa és apja felelős-
ségre vonták hűtlensége miatt,
de a hangulat annyira megeny-
hült estére, hogy ott tartották
aludni. Éjszaka vadházastársa
egy nyakkendő tekert nyakára

és meg akarta fojtani. Amikor
azt hitte, hogy Untea már ha-
lott, egy revolvert vett elő és
agyonlőtte magát.

Az ügyészség az ügyben to-
vább nyomoz, hogy megállapít-
sa Silvia Drenea szerepét a
történetekben.

Elitelték az „itt a veres, ott a veres” játékosokat

Strohmayer Antal németor-
szági tanító kirándulásra jött
Romániába. Máramaroszigeten
utazott keresztül és míg a vo-
natja indult besétált a városba
ott megismerkedett egy Fuchs
Béla nevű kereskedővel, aki
egy kávéházba hívta azzal,
hogy ott lesz egy másik német
országú utas is. Míg a másik
utasra várakoztak az asztaluk-

hoz telepedett egy négy tagú
társaság — Ábrahámovits Jó-
zsef, Hock Juda, Fock Márton
és Dub Herman — és „gyűszű
játékot kezdtek játszani. — A
„gyűrű játék” az „itt a veres,
ott a veres” változata és a né-
met tanító egy ideig érdeklő-
déssel nézte. Később maga is
játszani kezdett, előbb szeren-
csével, később kevésbé, végül

Amerikai bíró megveszte- getési monstre-pere

Newyorkból jelentik: — Az
egész amerikai sajtót Mantong
bírónak az esete foglalkoztatja
Mantongot nemrég fogták per-
be azzal a váddal, hogy itélő-
bírói minőségben a felektől
sáppénzt fogadott el és meg-
vesztegetési díjért annak a fél-

nek javára ítélkezett, akitől a
pénzt kapta.

A fellebbviteli bíróság most
tárgyalta a megtévedt bíró
ügyét és megállapították, hogy
Mantong hosszú évek alatt
több százezer dollár megveszte-
getési díjat szedett fel. Az ügy

pedig 360 csehkoronát veszített.
A „játék” után a tanító felje-
lentette a társaságot. A szigeti
törvényszék Ábrahámovitsot 2
hónapi, Fuchst és Dubot 1—1
hónapi fogházra, a másik ket-
tőt 1—1 ezer lei pénzbírságra
ítélte. A társaság felebbezett,
a tábla azonban helyben hagyta
a törvényszék ítéletét.

Hitler Danzigban?

A „Capitala” című „Telca
Press” jelentése szerint bécsi
hivatalos körökben az a hír
terjedt el, hogy Hitler Danzig-
ba utazik és résztvesz a német
színházi héten. A hírt más ol-
dalról nem erősítették meg.

Nyomában van- nak a kladnoi rendőrörmes- ter gyilkosának

Prága, június 13. A német
hatóságok már nyomában van-
nak a kladnoi német rendőrör-
mester gyilkosának. Amennyi-
ben a gyilkost rövid idő alatt
elfogják, újabb megtorló intéz-
kedéseket nem tesznek folya-
matba.

Halálos fürdés

Pokol község csendőrsőre je-
lenti, hogy Clonja Gheorghe
13 éves fiú, aki az egyik hely-
beli gazda teheneit hajította le-
gelőre, vízbefulladt. A fiú min-
den bizonnyal fürödni akart a
legelő határában folyó Vörös-
patakban és fürdés közben
rosszul lett. Holttestét kifogták
és mivel büntett gyanúja nem
forog fenn, az ügyészség a te-
metési engedélyt megadta.

24 óra alatt

KÖTÜNK KÖNYVEI

Pásztor Ede cég
könyvkötészetében

A TITOKZATOS HINDU

— Regény — 94

A férfi még mindig a homlokát dörzsölte és néhány perc múlva torz mosoly jelent meg arcán.

— Igen... majdnem elájultam — mondta sietve. — Valami hasonló lehetett, bár nem tudok visszaemlékezni arra, hogy mi történt. Igaza van... néhány napig otthon maradok. De kérem, ne beszéljen senkinek erről a buta dologról — tette hozzá a megszokott módján. — Olyan rosszul nem állok még, hogy sajnálhasson valaki.

Mr. Chapman negyedóra múlva már annyira jól érezte magát, hogy hosszú léptekkel sietett ki autójához. Csak a szemében, amely a rövid uton minden sarkot végigfutott, jelent meg a beteges láz...

XXII. FEJEZET.

Mrs. Bab idegesen sétált föl-alá Morleys Driftben, miután visszatért a községből; alaposan lehordta ott az őrmestert, mert még mindig nem találták meg a „gyilkost”. Az idegeség főokai azonban a múlt éjszaka eseményei voltak, az a tény, hogy Mr. Macgregor még mindig nem került elő, bántotta nagyon az asszonyt.

Mike-t is többször megkérdezte, hogy nem látta-e a skótot. A hosszú, szikár „oroszlán vadász”, aki már sejtette, hogy Mrs. Bab miért érdeklődik a skót iránt, igen-nel felelt. Látta Mr. Macgregort már korán reggel Morleys Hall tulsó lejtőjén. Egy facsoport alatt ült és egy csomó ujságot olvasott. Amikor Mike két óra múlva visszatért a halászásból, még mindig ugyanott találta a skótot, aki ezúttal a hasán feküdt.

Mrs. Bab csalódottan sóhajtott, mert az egész délelőtt eltelt már; Mr. Macgregor, ugy látszik, egészen megbolondult az ujságjai miatt. Alig van értelme annak, hogy a lejtő felé sétáljon és megkeresse a férfit...

Tényleg kevés értelme lett volna, mert a skót közben nagy kerülőt tett és ebben az időben az ellenkező irányban csavargott, ahol az országul London felé vezetett.

Óvatosan a sövények mellett maradt csak kis idő múlán sietett át az utlest másik oldalára.

Mr. Chapman, aki ma tanácsosnak találta, hogy a soffór mellett üljön, észrevette az ötven lépésnyire előtte elsuhanó nyulánk alakot és máris tervszerűen gondolkodott.

(Folyt. köv.)

ÖNGYILKOS LETT EGY AMERIKAI MILLIOMOSNŐ, KIT NÉGER FÉRJE MIATT BOJKOTTÁLT A TÁRSASÁGA

Newyorkból jelentik: — Az amerikai „felsőbb négyszáz” köreiből egy év előtt páratlan megbotránkozást keltett, hogy Laura Gould, egy dúsgazdag milliomosnő, aki közeli rokona volt Cleveland néhai elnöknek, 54 éve korában férjhez ment Milton Dees nevű néger soffóréhez. Annál érthetlenebbnek tartották az előkelő társaságokban Laura Gould házasságát, mert első férje, dr. Gould, az Egyesült Államok egyik legkiválóbb szemésze volt, aki mint író is jelentékeny sikereket aratott.

Az irodalom hozta össze annakidején a fiatal leányt későbbi férjével: harminc év előtt együtt írták meg Lafcadio Hearn életrajzát. A könyv annakidején világsikert aratott és a szerzőtársak házasságát kötötték. A néger soffór, akit Laura Gould második férjéül választott, állítólag szintén mű-

velt ember. Newyork néger-negyedében, Harlemben tehetséges költőnek és zeneszerzőnek ismerték. A fiatal pár eleinte úgy próbált a társadalmi bojkotton segíteni, hogy állandóan uton volt. A házaspárnak így is rengeteg kellemetlensége volt.

A déli államokban nem engedték be őket a jobb hotelekbe, vonaton pedig a férjet a színesek számára kijelölt vagonokba kísérték át. Két héttel ezelőtt ért véget a kényszerűen hosszú nászut és a házaspár Newyorkban akart letelepedni. Itt azután végképp kiéleződött a helyzet; a milliomosnő nem látott más kivezető utat: öngyilkosságot követett el. Az előkelő társaság még holta után sem bocsátott meg neki, mert a temetőbe is csak néger férje és annak néger rokonsága kísérte ki.

Megfojtotta feleségét, aztán kutba ugrott egy féltékeny férj

Halálos féltékenységi dráma játszódott le a magyarországi Pestszenterzsébeten. Halendár Márton 44 éves gyárimunkás és felesége között állandó volt a viszály, mert a férfi féltékenykedett a feleségére. Az egyenetlenkedés tegnap újabb veszekedésben robbant ki. A veszekedés során a férfi egyre ingerültebb lett, végül nekiug-

rott az asszonynak, a földre teperte és fojtogatta. Csak akkor hagyta abba a fojtogatást, mikor felesége már nem mozgott. Halendár csak percek múlva ébredt tudatára borzalmas tettének. Elkeseredésében kiszaladt az udvarra és beugrott a kutba. A családi dráma az egész környéken mély megdöbbenést váltott ki.

Rádió műsor

SZERDA.

BUCURESTI. 7.30 Ritmikus torna, hradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny. Közben sporthírek. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádió-hradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek 16.45 Előadás. 19 Felolvasás 19.17 Gramofonlemez. 20 Felolvasás. 20.15 Vendéglői zene. 21 Eminescu író műveiből. 22 Hírek. 22.15 Közzene. 22.30 Chopin gramofonlemez. 23 Hírek. 23.15 Vendéglői zene. Majd hírek külföldre német és francia nyelven. Utána közlemények.

BUDAPEST I. 7.45 Torna, hírek, hanglemez. Utána étrend, közlemények. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 13 Déli harangszó. 13.10 Balalaj-

ka. 13.40 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Postászenekar. 15.30 Hírek. 17.15 Diákfélóra. 17.45 Pontos időjelzés. 18.10 Séta az Alföld fővárosában. — 18.45 A rádió szalonzenekara. 19.45 Felolvasás. 20.15 Hírek. 20.25 Magyar nóták. 21.10 Két egyfelvonásos. 21.50 Hírek. 22 A lengyel rádió műsorából. — 22.40 Hírek. 23 Budapest-Brüsszel válogatott labdarugómérkőzés. 23.40 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24 Szalonzene. 1.05 Hírek.

8200 méter magasságból ugrott egy orosz ejtőernyős-oszág

Az orosz ejtőernyős osztagok jelenleg a Kaukázusban gyakorlatoznak. A tegnapi gyakorlatok során egy huszonkilenc főből álló ejtőernyős csapat 8200 méter magasságból ugrott ki a gépekből. Az egyedülálló gyakorlat kitűnően sikerült.

Apróhirdetések POSTA

Fényképek

nagyon olcsón és nagyon jó szavatosság mellett

Róna fényképész

műtermében kaphat

Régi képekről élethű nagytájak

Str. Alexandri No. 4.

ÁLLÁS

Nagyobb kifizetőiut azonnal-felvezet Spitz fonalüzlet, Str. Vlahuța 3. 1832

Intelligens jómodoru ügynököknek szép jövedelmet biztosítunk helyi foglalkozással. — Cim a kiadóban. 1126

Munkásleány kezdő felvétetik. Rosenfeld képkeretező. Avram Iancu 10. 1386

Kifizetőiut azonnalra felvezetek. Lévi, Poetul Goga 5. 1837

Bevezetett nyelvre, az esti órákra, lehetőleg gyakoriott lapkihordót fixfizetéssel és mel lékjövedelemmel felvezet a Friss Ujság. Jelentkezni lehet a kiadói hivatalban, Piața Mihai Viteazul 4. 1784

Perfekt főzni tudó jómodoru mindenek szakácsné állandó kiadói helyre felvétetik. Cim a kiadóban. 1745

Mindenek jóbizonyítvánnyal felvétetik. Csokoládéház, Brațianu 2. 1831

VÉTEL-ELADAS

Staniol-papír, fehér és színes, nagy választékban, továbbá selyem papírok minden színben kaphatók Pásztor Ede cégnél, Piața Mihai Viteazul 4.

KÜLÖNFELE

Multat, jelent, jövőt mondok 20 leiért és bármilyen bajaidban segíteni tudok. Moldova ucca 58-a. Oradea. 1817

Szerző Józsefnére szóló iratokkal ridikül találtatott. Igazolt tulajdonos a kiadóban átvetheti. 1834

Vékony Ilona névre kiállított cselédkönyv találtatott. Igazolt tulajdonos átvetheti a kiadóban. 1833

Borbélyüzlet betegség miatt, azonnal átadó. Moșilor No. 37. Halász. 1835

LAKÁS

Kapualatti bejárattal uccai bútorozott szoba azonnal kiadó. Nicolai Zsiga No. 7. 1818

NYOMATOTT PASZTOR EDE

CÉGNEL ORADEA

PIATA MIHAI VITEAZUL 4

Veszek

Ócska ólmos

Cim a kiadóban